IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 22 Issue 01 IYUN 2026

BOSHLANG‘ICH TA’LIMDA DIDAKTIK O‘YINLAR ORQALI HARF O‘RGATISH METODIKASI

Askarova Munisa Ulug’bekovna
Buxoro viloyati Buxoro tumani
Osiyo Xalqaro universiteti magistri,
20- umumta’lim maktabi boshlang’ich sinf o’qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur tezisda boshlang‘ich ta’limda didaktik o‘yinlardan foydalanish orqali harf o‘rgatish metodikasining nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Didaktik o‘yinlarning o‘quvchilarning savodxonligini oshirish, harflarni tez va mustahkam o‘zlashtirish, nutq faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, harf o‘rgatishda qo‘llaniladigan samarali o‘yin turlari va ularning metodik xususiyatlari bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, didaktik o‘yin, harf o‘rgatish, savod o‘rgatish, pedagogik texnologiya, o‘quv faoliyati, metodika, nutq rivoji.

Bugungi kunda ta’lim tizimida o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini oshirish, dars jarayonini samarali tashkil etish va ta’lim sifatini yuksaltirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichida savod o‘rgatish jarayoni o‘quvchilarning keyingi ta’lim faoliyati uchun poydevor vazifasini bajaradi. Shu sababli harf o‘rgatishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va didaktik o‘yinlardan foydalanish alohida ahamiyat kasb etadi.

Didaktik o‘yinlar bolalarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos bo‘lib, ularda bilim olishga bo‘lgan ehtiyojni kuchaytiradi. O‘yin jarayonida o‘quvchi o‘zini erkin his qiladi, faol ishtirok etadi hamda harflarni tabiiy ravishda o‘zlashtiradi.

Didaktik o‘yinlarning pedagogik ahamiyati

Didaktik o‘yinlar ta’limiy maqsadga yo‘naltirilgan bo‘lib, o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Boshlang‘ich sinflarda o‘yin faoliyati yetakchi faoliyatlardan biri hisoblanadi. Shu bois savod o‘rgatish darslarida o‘yinlardan foydalanish yuqori natijalarni ta’minlaydi.

Didaktik o‘yinlarning afzalliklari:

o‘quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi;

mustaqil fikrlashni rivojlantiradi;

diqqat va xotirani mustahkamlaydi;

muloqot madaniyatini shakllantiradi;

harflarni tez va puxta o‘zlashtirishga yordam beradi;

jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Harf o‘rgatishda qo‘llaniladigan didaktik o‘yinlar

Savod o‘rgatish davrida har bir harfni o‘rganishda turli didaktik o‘yinlardan foydalanish mumkin.

“Harfni top”

O‘qituvchi turli harflar yozilgan kartochkalarni tarqatadi. O‘quvchilar aytilgan harfni topib ko‘rsatadilar. Ushbu o‘yin diqqat va tezkorlikni rivojlantiradi.

“So‘z tuz”

O‘quvchilarga harflar beriladi va ular shu harflardan so‘z yasaydilar. O‘yin harf va tovushlarni farqlash hamda lug‘at boyligini oshirishga xizmat qiladi.

“Kim tez?”

O‘qituvchi yangi o‘rganilgan harf bilan boshlanuvchi so‘zlarni aytishni taklif etadi. Eng ko‘p so‘z topgan o‘quvchi g‘olib bo‘ladi.

“Sirli harf”

Biror harf yashiriladi va uning xususiyatlari aytiladi. O‘quvchilar qaysi harf ekanligini topadilar. Bu o‘yin mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi.

“Harflar poygasi”

Doskaga harflar aralash holda yoziladi. O‘quvchilar berilgan topshiriq asosida kerakli harflarni tezda topadilar va belgilaydilar.

Didaktik o‘yinlar orqali harf o‘rgatish metodikasi

Harf o‘rgatishda didaktik o‘yinlarni tashkil etishda quyidagi metodik talablarga amal qilish zarur:

O‘yinning maqsadi aniq belgilanishi lozim.

O‘yin o‘quvchilarning yosh xususiyatlariga mos bo‘lishi kerak.

Har bir o‘yin ta’limiy natijaga xizmat qilishi zarur.

O‘yin davomida barcha o‘quvchilarning faolligi ta’minlanishi kerak.

Rag‘batlantirish usullaridan foydalanish maqsadga muvofiq.

O‘yin natijalari tahlil qilinib, umumlashtirilishi lozim.

Didaktik o‘yinlarni darsning kirish, asosiy va mustahkamlash bosqichlarida qo‘llash mumkin. Ayniqsa, yangi harfni tanishtirish va uni mustahkamlash jarayonida o‘yinlar samaradorligi yuqori bo‘ladi.

Tadqiqot natijalari va muhokama

Amaliy kuzatishlar shuni ko‘rsatadiki, didaktik o‘yinlardan muntazam foydalanilgan sinflarda o‘quvchilarning harflarni tanib olish, yozish va o‘qish ko‘nikmalari tezroq shakllanadi. O‘yin asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlarda o‘quvchilarning faolligi, mustaqilligi va ijodkorligi ortadi. Bundan tashqari, darslarda sog‘lom raqobat muhiti yuzaga keladi, bu esa ta’lim samaradorligini oshiradi.

Didaktik o‘yinlar nafaqat bilim berish vositasi, balki tarbiyaviy ahamiyatga ham ega. Ular orqali bolalarda hamkorlik, intizom, mas’uliyat va o‘zaro hurmat kabi fazilatlar shakllanadi.

Boshlang‘ich ta’limda didaktik o‘yinlar orqali harf o‘rgatish o‘quvchilarning savodxonligini rivojlantirishning samarali vositalaridan biridir. O‘yinlar o‘quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi, harflarni puxta o‘zlashtirishga yordam beradi va ta’lim samaradorligini ta’minlaydi. Shu sababli savod o‘rgatish jarayonida didaktik o‘yinlardan maqsadli va tizimli foydalanish zamonaviy boshlang‘ich ta’limning muhim talablaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. G‘afforova T., Nurullayeva Sh. Savod o‘rgatish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2021.
2. Jumayev M. Boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi. – Toshkent, 2020.
3. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent, 2019.
4. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent, 2018.
5. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi. Boshlang‘ich ta’lim davlat ta’lim standarti va o‘quv dasturi. – Toshkent, 2023.